

Asia: VN/33260/2024

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomiot rikoslain 25 luvun 3 §:ään ehdotettavasta muutoksesta (sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevan teon tarkoituksen lisääminen ihmiskauppaa koskevaan pykälään)

Monika-Naiset liitto ry pitää sijaissynnyttäjäksi saattamisen lisäämisen ihmiskaupan tarkoitukseksi perusteltuna. Aiemmin tekotavaksi lisätty pakkoavioliitto on selkeyttänyt, että pakkoavioliittoon saattaminen on ihmiskauppaa. Lisäys koskien sijaissynnyttäjäksi saattamista parantaa uhrien tunnistamista, auttaa uhreja irtaantumaan hyväksikäyttötilanteesta ja ennaltaehkäisee uudelleenuhriutumista. Ehdotettu muutos vastaa direktiivin vaatimuksia.

2. Huomiot rikoslain 25 lukuun ehdotettavasta uudesta kriminalisoinnista (ehdotettava uusi 3 d §: ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö)

a) Rangaistavuuden ala

b) Rangaistusasteikko

c) Muut huomiot

a) Monika-Naiset liitto pitää erittäin hyvänä, ettei ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä ehdoteta säädettäväksi asianomistajarikokseksi, vaan se olisi virallisen syytteen alainen rikos.

b) Ihmiskaupparikosten tutkinnat kestävät kokemuksemme mukaan pitkään, usein vuosia. Liitto korostaa, että on huolehdittava rikosvastuun toteutumisesta ja taattava poliisille riittävät resurssit, jotta esitutkinta toteutetaan ripeästi. Nykytilanteessa näin ei tapahdu, erityisesti silloin kuin rangaistusasteikko on matala. Ihmiskauppatapauksissa on tyypillistä, että hyväksikäyttö on pitkäaikaista. Hyväksikäyttö voi tulla ilmi vasta vuosia myöhemmin. Tämä on huomioitava rangaistusasteikon arvioinnissa.

c) Ihmiskaupan uhreille on taattava tarvittavat tukipalvelut koko rikosprosessin ajaksi. Tällä hetkellä tukipalveluja ei ole riittävästi. Erityisesti psykososiaalisen tuen tarve on suuri.

3. Huomiot rikoslain 25 luvun 10 §:ään ehdotettavasta muutoksesta (ehdotettavaa uutta ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevaa kriminalisointia koskeva lisäys oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisalaan)

Esitys on tarpeellinen ja perusteltu.

4. Huomiot pakkokeinolakiin ja poliisilakiin ehdotettavista muutoksista

Monika-Naiset liitto ry kannattaa ehdotettavia muutoksia pakkokeinolakiin ja poliisilakiin. Poliisilla on oltava resurssit ja keinot tutkia vakavia rikoksia tehokkaasti ja pakkokeinoilla voi olla ratkaiseva osa selvittää esimerkiksi seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää ihmiskauppaa tai ihmiskauppaa, jota tapahtuu yksityisissä kotitalouksissa. Rikosten tehokas tutkinta ja selvittäminen auttaa tunnistamaan potentiaalisia uhreja ja torjumaan ihmiskauppaan liittyvää rikollisuutta.

5. Huomiot oikeudenkäymiskaareen ja esitutkintalakiin ehdotettavista muutoksista

Monika-Naiset liitto ry kannattaa esitettyjä ehdotuksia.

6. Huomiot ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin säännöksistä, joiden ei mietinnössä katsota edellyttävän lainsäädäntömuutoksia

a) 11 artikla

b) muut muutosdirektiivin säännökset

Suomessa on merkittäviä alueellisia eroja ihmiskaupan uhrien auttamisen toimintamalleissa ja viranomaisten osaamisessa tunnistaa ja tukea uhreja. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmälle ja uhrien auttamiseen erikoistuneille järjestöille on taattava riittävät resurssit.

Lasten ja nuorten asema ihmiskaupan uhreina on huomioitava nykyistä paremmin. Myös ihmiskaupan uhrien lasten tuen tarve tulee tunnistaa ja huomioida palvelujen suunnittelussa ja resurssoinnissa nykyistä paljon paremmin.

7. Huomiot ehdotusten vaikutuksista

Ehdotuksilla tulee olemaan vaikutuksia viranomaisten ja järjestöjen resursseihin, jotka on turvattava.

8. Muut huomiot

Uudistettu EU-direktiivi velvoittaa valtioita varmistamaan ihmiskaupan uhrien varhaisen tunnistamisen ja auttamisen yhteistyössä järjestöjen kanssa. Ihmiskaupan uhreja auttaville järjestöille on taattava tarvittavat resurssit, jotta ne pystyvät tunnistamaan ja tukemaan ihmiskaupan uhreja ja täydentämään omalla asiantuntemuksellaan viranomaisten työtä.

Tuominen Jenni

Monika-Naiset liitto ry - Katariina Ainasoja, Ihmiskaupan vastaisen työn asiantuntija, Monika-Naiset liitto ry